

[Fuglsang.]

igennem dette foretagende. Jeg ved da godt, at en sådan udvidelse ikke vil være populær inden for de borgerlige partier, men for kræfter, som ønsker en spredning af den økonomiske magt, havde det vel nok været værd at tænke på i al almindelighed.

Så er der § 26, som ikke har været meget omtalt, om brevkasseanlæg og placeringen af postkasser ved nybygninger. Jeg er ikke sikker på, det er noget ubetinget fremskridt. Det vil i hvert tilfælde ikke forbedre service-niveauet, og det må vel også ses som et led i en bortrationalisering af beskæftigelsesmuligheder, noget, som jo ikke er allermest aktuelt netop nu.

Også bemyndigelserne til minister og finansudvalg er jeg skeptisk over for, og jeg kan ikke rigtig godkende det med nødvendigheden af det høje tempo: det er jo ikke meget store ting, der står på spil fra den ene dag til den anden. Dermed vil jeg gerne sige, at netop det, at disse lovforslag behandles temmelig længe i udvalget, viser, at der er problemer ved dem på den ene og på den anden måde.

Jeg er altså bange for at give minister og finansudvalg mulighed for så at sige at stille befolkningen over for fuldbyrdede kendsgerninger, uden at det har været behandlet her i tinget.

Arnfast (CD):

Jeg skal også kun udtrykke, at vi centrumdemokrater er glade for, at det nye lovforslag nu foreligger som en rationalisering og revidering, og at vi også sådan set er glade for, at der fortsat over finansudvalget vil være mulighed for at føre en vis kontrol med denne takstpolitik på de væsentlige områder. Der er ingen tvivl om, at mange mener, der i virkeligheden over den almindelige posttakst — og det vil navnlig sige brevtaksten — gives et betydeligt tilskud til den avisbefordring, der finder sted, og det må vel være dér de væsentlige debatter i fremtiden vil komme, også i forbindelse med den støtte, manglende støtte eller omlægning af støtte, som finder sted til de store aviser, der benytter postvæsenet. Vi har jo set eksempler på, hvordan aviser har følt sig tvunget til at udgive en daglig hurtiglæst udgave for at komme ind under de billige takster. Hvis det breder sig, vil postvæsenet

blive meget stærkt belastet. Jeg tror, det er ganske udmærket, at vi over finansudvalget fortsat har greb om disse ting.

Ministeren for offentlige arbejder (*Niels Matthiassen*):

Jeg kan takke ordførerne for de bemærkninger, der er faldet. Alle var tilsyneladende enige om, at det var nødvendigt med en revision af en lov, der er fra 1919. Jeg er fuldkommen klar over, at når man reviderer en lov fra den tid og fører den op til i dag og forsøger at forenkle og rationalisere, er der en række ting, som man ikke umiddelbart kan overse, og som vil kræve en udvalgsbehandling. Jeg havde også den fornemmelse, at man fra alle sider var villig til et sådant udvalgsarbejde, hvor man kunne se på det og nå frem til et fornuftigt resultat, som kan samle de forskellige partier.

Jeg vil blot til hr. Kurt Brauer sige, at det er jo sådan, at post- og telegrafvæsenet er delt op på en sådan måde, at en række af de ting, postvæsenet laver, ikke er forretningsoverskudsgivende, men at man tager ind på, om man så må sige gyngerne, hvad man sætter til på karrusellerne. Der er altså en fordeling, og det er netop en række af de ting, der henvender sig til befolkningen over brevsektoren og postsektoren, som tages ind på telesektoren. Der er altså en balance dér, men det, der har været hovedprincippet, var en balance mellem udgifter og indtægter, og inden for sektoren måtte man så fordele det. Det er deri, det forretningsmæssige ligger.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (*Nathalie Lind*):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til udvalget om offentlige arbejder. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om arbejdsretten [af Ingomar Petersen m. fl.].

(Lovforslag nr. 198. Fremsat 4/2 76)

Lovforslaget sattes til forhandling.

Arbejdsministeren (Erling Dinesen):

Den bestemmelse i arbejdsretsloven, lovens § 12, stk. 2, 5. punktum, som forslagsstillerne ønsker ændret, er som bekendt en helt ny bestemmelse, som blev gennemført i forbindelse med moderniseringen af arbejdsretsloven i 1973, og jeg vil gerne understrege, at bestemmelsen er identisk med det forslag, som et arbejdsudvalg, bestående af de to hovedorganisationers repræsentanter i arbejdsretsudvalget, i fuld enighed forelagde udvalget, og som arbejdsretsudvalget tiltrådte.

På denne baggrund, og også fordi der er praksis for, at ændringer i arbejdsretsloven kun gennemføres på grundlag af forhandlinger mellem arbejdsmarkedets parter, finder jeg det uheldigt, at et lovforslag som det foreliggende fremsættes her i tinget, altså uden om arbejdsmarkedets parter. Jeg har gerne villet præcisere dette, inden jeg går lidt nærmere ind på lovforslaget.

Efter bestemmelsen i arbejdsretslovens § 12 kan der som alt overvejende hovedregel ikke pålægges strejkedeltagerne bod, når arbejdet er genoptaget inden afholdelsen af fællesmøde eller deltagerne i arbejdsstandsningen har fulgt en henstilling fra fællesmødet om straks at gå i arbejde. Fra denne hovedregel om, at der ikke kan pålægges bod, når arbejdet genoptages, er der gjort to undtagelser i lovbestemmelsen. Reglen om bodsfritagelse gælder nemlig ikke, hvis det godtgøres, at arbejdsstandsningen har savnet rimelig begrundelse eller må betragtes som led i en systematisk aktion.

Det er disse to undtagelser, forstår jeg, fra bestemmelsens hovedregel, som forslagsstillerne nu ønsker udvidet til også at omfatte den situation, at der ikke med modparten er søgt optaget drøftelse af de forhold, der ligger bag arbejdsstandsningen.

Det siges herom i bemærkningerne til forslaget, at forslagsstillerne har den grundlæggende opfattelse, at ethvert modsætningsforhold på arbejdsmarkedet og mellem arbejdstagerne og arbejdsgiverne på den enkelte arbejdsplads i det mindste skal søges drøftet mellem parterne, inden der indledes kampskridt. Jeg kan for så vidt helt og fuldt tilslutte mig denne opfattelse og ved, at det også af arbejdsmarkedets parter op-

fattes som noget helt selvfølgeligt, at der sker en sådan drøftelse. Tillidsmandsreglerne og de forskellige samarbejdsaftaler m. v. synes jeg er klare udtryk for denne opfattelse.

Jeg vil gerne i denne forbindelse fremhæve den nøje sammenhæng, der er mellem bestemmelserne i lovens § 12 og lovens § 9 om hurtig afholdelse af fællesmøde, som jo også er en ny bestemmelse.

Efter denne bestemmelse skal arbejdsstandsninger straks indberettes til organisationerne. Fællesmøde under organisationernes medvirken til drøftelse af denne arbejdsstandsning skal holdes dagen efter arbejdsstandsningens iværksættelse, hvis ikke arbejdet er genoptaget, inden dette fællesmøde bliver afholdt.

Arbejdsmarkedets parter begrundelse for bestemmelsen fremgår af arbejdsretsudvalgets betænkning, som jeg skal henvise til. Jeg skal blot her pege på, at der i udvalgets betænkning er lagt vægt på, at der blev åbnet mulighed for bl. a. deltagelse i kortvarige politiske demonstrationsstrejker, uden at strejkedeltagerne derved skulle risikere at få pålagt bod. Det fremhæves også, at der i nutidens komplicerede samfund må være mulighed for at reagere spontant, når der ikke i tilstrækkelig grad tages hensyn til menneskelige og „trivselsmæssige faktorer“, dette citerer jeg fra betænkningen.

Lovens bestemmelser om bodsfritagelse betyder naturligvis ikke, at der ikke på helt normal måde skal ske en drøftelse mellem parterne. Bestemmelsen er en konsekvens af parternes ønske om, at arbejdstagerne fritages for bod ved meget kortvarige arbejdsstandsninger, således som der er redegjort for i betænkningen.

Bestemmelsen har på den anden side også til formål at sikre bodsfritagelse i tilfælde, hvor de forhold, der ligger til grund for arbejdsnedlæggelsen, af den ene eller den anden grund ikke har været forhandlet mellem parterne. Hertil kommer så — det skal med ind i billedet — det særdeles vanskelige bevisspørgsmål, som en gennemførelse af forslaget uundgåeligt vil give anledning til. F. eks. spørgsmålet om, hvorvidt der realistisk har været søgt forhandlinger med modparten, eller der bare er tale om en skinmanøvre med det formål at kunne procedere på, at betingelsen om at søge optaget for-

[Arbejdsministeren.]

handlinger er opfyldt. Jeg tror, man vil forstå, at den foreslåede bestemmelse kun med meget betydelige vanskeligheder, omfattende vidneførsel ved arbejdsretten m. v., vil kunne administreres i praksis.

Mine principielle betænkeligheder ved det foreliggende lovforslag, som jeg nu indledningsvis har redegjort for, er altså for det første forslaget uforenelighed med de hensyn, der ligger til grund for den omhandlede bestemmelse, og de helt kontante problemer, en gennemførelse af forslaget vil få for arbejdsrettens arbejde. Derfor kan regeringen ikke medvirke til forslaget gennemførelse.

Otto Mørch (S):

Jeg kan give fuld tilslutning til arbejdsministerens afvisning af det radikale forslag, der jo går ud på, at spontane arbejdsnedlæggelser ikke mere må finde sted, før miseren har været forhandlet mellem arbejdere og arbejdsgiver; i den forbindelse fristes man jo til at spørge, hvor spontaneiteten så bliver af.

Nu er det gennem hovedorganisationernes initiativ — for denne lov er jo, som arbejdsministeren understregede det, fremkommet på initiativ af hovedorganisationerne — lykkedes at få afspændt og afdramatiseret mange spontane arbejdsnedlæggelser, og så kommer de radikale her og vil faktisk give anledning til, at nogle situationer på arbejdsmarkedet måske bliver opspændt, og vi ved jo godt, at opspændte situationer på arbejdsmarkedet giver mulighed for de elementer på arbejdspladserne, som netop ønsker uroen. Det kan da ikke være meningen, og derfor fristes jeg til at bede de radikale om allerede på nuværende tidspunkt simpelt hen at tage forslaget tilbage. Jeg tror, at de radikale ved nærmere eftertanke vil nå frem til det synspunkt, at man skal holde sig fra anslag mod det arbejdsretlige system, fordi anslag mod det arbejdsretlige system er farlige, så farlige, at det kan pege frem mod anarki og kaos; arbejderne kan i alt fald ikke være tjent med, at et ordnet system afløses af vilkårlighed, og samfundet er bestemt heller ikke tjent med noget sådant.

På denne baggrund har jeg fuld forståelse for, at LO-lederne Thomas Nielsen og Knud

Christensen i den sidste tid i den offentlige debat har udsendt stærke advarsler bl. a. til visse borgerlige partier, heri også inkluderet det radikale parti, om at afholde sig fra at lægge gift ud ved utidig indblanding i arbejdsretlige aftaleforhold. Jeg er enig med LO-lederne i, at man påtager sig et stort ansvar for arbejdsmarkedssituationens uheldige udvikling, hvis man fortsætter med sine angreb.

Lad mig sluttelig gentage arbejdsministerens bemærkninger, hvori han fremhæver noget meget væsentligt, nemlig at der i nutidens komplicerede samfund må være mulighed for at reagere spontant, når der ikke i tilstrækkelig grad tages hensyn til menneskelige og „trivselsmæssige faktorer“, som det udtrykkes i den betænkning, der danner baggrund for lovændringen i sin tid.

Socialdemokratiet afviser lovforslaget.

Johan Philipsen (V):

Det er venstres opfattelse, at man skal foretage ændringer i arbejdsretsloven så sjældent som muligt. Endvidere er det hos os en primær opfattelse, at eventuelle ændringer kun skal ske efter forudgående enighed mellem hovedorganisationerne. Denne sætning skal forstås efter sin direkte ordlyd, således at vi ikke for alle tider udelukker den sekundære mulighed.

Fra det radikale venstre foreligger der nu et lovforslag, som ikke har været behandlet i hovedorganisationerne. Det drejer sig i korthed om, at der skulle pålægges bod ved kortvarige konflikter, hvis arbejdsstandsningen er iværksat, uden at der med modparten er søgt drøftelse af de bag arbejdsstandsningen liggende forhold.

Ved liberaliseringen af bodsbestemmelserne i 1973 skete dette på baggrund af et ønske blandt organisationerne om at skabe mulighed for, at der sanktionsfrit kunne finde kortvarige, spontane arbejdsstandsninger sted. De helt spontane aktioner vil efter de radikales forslag nu blive belagt med bod, og det kan vel egentlig ikke have været forslagsstillernes tanke.

Noget helt andet er, at jeg på den anden side ikke kan forestille mig, at organisationerne, da de udarbejdede indstilling om den nye arbejdsretslov, egentlig regnede med, at antallet af kortvarige arbejdsnedlæggelser skulle stige. Det synes imidlertid at have

[Johan Philipson.]

været tilfældet, og hvorvidt dette skyldes de nye lovbestemmelser, vil jeg meget gerne drøfte i udvalget; i den henseende er vi enige med det radikale venstre.

Jeg kan i øvrigt henvise til tidligere forbundsformand Hans Rasmussens udtalelser om, at de nye bodsbestemmelser har været anvendt som rugekasse for overenskomststridige konflikter, og noget tyder på, at den forudsatte spontaneitet kun har været til stede i få tilfælde: hovedparten af konflikterne på det danske arbejdsmarked vedrører lønmæssige uoverensstemmelser. Den drøftelse, som omtales i forslaget, og som skal kunne kræves fra arbejdstagers side for at undgå at ifalde bod, kan meget let få karakter af skinforhandlinger.

Afsluttende vil jeg sige, at venstre er enig med forslagsstillerne i problemets eksistens og gerne vil drøfte det i udvalget. Man må imidlertid ikke være blind for, at mange problemer løses, når den eventuelle spontane vrede har lagt sig og man har tænkt nærmere over tingene; denne sidste sætning gælder ikke alene arbejdsmarkedets parter. Den gælder vist generelt i alle samfund.

Tilbage bliver der måske til drøftelse i udvalget ét spørgsmål, som vi gerne vil rejse, og det er de undtagelser, der efter gældende ret har været bodsfri, altså hvor det er led i en systematisk aktion, og hvor det savner en rimelig begrundelse. Det, vi gerne vil rejse, er, hvorvidt de to undtagelser har været overholdt i et rimeligt omfang.

Burgdorf (KF):

Jeg skal bare ganske kort præcisere, at det konservative folkeparti i princippet er enig i det foreliggende lovforslag. Vi synes, det er fornuftigt, at mennesker og organisationer, der er i konflikt med hinanden, bliver ført sammen og taler om tingene; det kan da ikke være forkert.

Jeg mener også, at vi må se netop på det med de spontane arbejdsnedlæggelser; vi mener i vores parti, det er forkert, at de ikke skal være belagt med bod, men vi vil gerne drøfte tingene i udvalget.

Ebba Strange (SF):

Da mit partis ordfører i denne sag desværre ikke kan være til stede ved forhand-

lingen nu, skal jeg på hans vegne udtale følgende:

I 1973 blev der gennemført en del ændringer i arbejdsretsloven, hvorved nogle af de strengeste bestemmelser vendt mod arbejderne blev lempet. Lempelserne var langtfra tilstrækkelige efter socialistisk folkepartis opfattelse. Vi stillede dengang et ændringsforslag om totalt bortfald af bodssystemet, fordi det er vor uvrigelige opfattelse, at alene bevidstheden om, at daglønnen går tabt, er nok til at sikre, at arbejdernes kun går i aktion, når den for alvor føler sine interesser krænket. Men SF's ændringsforslag blev forkastet, og det skadelige bodssystem lever fortsat videre.

Ikke desto mindre rummede 1973-loven dog visse fremskridt i forhold til den hidtil gældende lov. Et af de vigtigste fremskridt var, at arbejdsstandsninger i reglen ville være fritaget for bod, hvis de varer mindre end 48 timer, dvs. inden afholdelse af det såkaldte fællesmøde. Baggrunden for denne ændring var vel en spirende forståelse for, at arbejdere ikke går ud i aktioner, der måske er overenskomststridige, bare for sjov, men at sådanne aktioner skyldes en ægte følelse af at være udsat for provokationer fra arbejdsgiversiden.

Denne nye bestemmelse har betydet, at en lang række mindre, ikke-overenskomstmæssige arbejdsnedlæggelser er gennemført, uden at bodssystemet er kommet ind i billedet, vel flere aktioner, end Dansk Arbejdsgiverforening havde forestillet sig, da de under de forudgående forhandlinger med LO accepterede den nye bestemmelse. Det har bevirket, at Dansk Arbejdsgiverforening offentligt har givet udtryk for fortrydelse over denne ændring. Men skal vi tage os af det? Arbejdsgiverforeningen må have vidst, hvad den gik med til i 1973, og netop den skærpede økonomiske situation burde tilsige arbejdsgiverne at udvise større fleksibilitet og omhyggelig respekt for modpartens interesser og de skrevne og uskrevne aftaler, der er indgået med den.

Vi har et helt frisk eksempel blandt mange andre på, at dette ikke er tilfældet, og at denne holdning resulterer i konflikter. Jeg tænker på arbejdsnedlæggelsen ved Herlev sygehus, som ganske klart skyldtes en provokation fra arbejdsgiversiden. Et

[Ebba Strange.]

løfte om, at råmontagen skal udføres af dansk arbejdskraft, er klart blevet brudt, og arbejdet er overladt britiske arbejdere. Vi mener ikke, at arbejdsgiverholdningen i denne og en hel masse andre sager er tilfældig, lige så lidt som Dansk Arbejdsgiverforenings utilfredshed med 48 timers reglen er tilfældig. Der er tale om brudstykker, som tilsammen udgør et mønster. Man vil benytte ledigheden til at fratage de fagorganiserede arbejdere de relativt beskedne kampmidler, de har tilkæmpet sig. På længere sigt er det meningen, at arbejdskraften skal disciplineres og lønnen trykkes nedad. Det er på den måde, kapitalen vil overvinde sin egen krise.

I denne situation yder det radikale venstre håndlangertjeneste for arbejdsgiverne ved at stille forslag om, at 48 timers reglen skal udhules og udvandes. De spontane aktioner må herefter kun tillades, hvis de holder op med at være spontane. Dette forslag må vi naturligvis på det bestemteste afvise. I sig selv er det måske ikke så vidtrækkende: de allerfleste aktioner og arbejdsstandsninger skyldes naturligvis, at der er blevet forhandlet, men resultatløst; for så vidt løber de radikale altså ind i en åben dør. Men dels kan der være forståelige undtagelser fra, hvad der er almindeligt, og dels åbner det radikale forslag for en række fortolkningsstridigheder: søgte man for alvor en drøftelse med modparten, eller var det bare på skrømt? Var det en rigtig drøftelse i lovens forstand? Skal arbejdsnedlæggelsen varsles i denne drøftelse? Har man sagt a, må man også sige b. Accepterer folketinget dette lovforslag, har man indledt en almindelig tilbagerulning af arbejdsretsloven til situationen før 1973. Den nuværende situation er aldeles ikke tilfredsstillende for arbejdersiden, men situationen før 1973 var endnu ringere. Vi advarer mod, at man vedtager dette lovforslag.

Ritta Ahm (KrF):

I arbejdsretsloven fra 1973 blev der indført nye bodsbestemmelser, som i praksis har vist sig uheldige. Der har da også fra flere sider været rejst tvivl om disse bestemmelser. Selv den tidligere smedeformand Hans Rasmussen har udtalt, at de nye bestem-

melser anvendes som rugekasser for overenskomststridige konflikter.

Det radikale venstre vil nu have en ændring af arbejdsretslovens § 12, stk. 2, således at arbejdsstandsninger ikke kan ske, før der har været ført drøftelser om de forhold, som ligger bag arbejdsstandsningerne. Forslagets intentioner er for så vidt gode, men det er nødvendigt, at forslagsstillerne gør rede for, hvad man skal forstå ved en sådan drøftelse. Det er nødvendigt, for at vi ikke igen skal få arbejdsstandsninger, som hævdes at være ført på lovlig grund, men hvor der i realiteten kun har været ført skinforhandlinger. Det, sagen i virkeligheden drejer sig om, er, at der skal foreligge klare vurderinger inden arbejdsstandsningen om, hvorvidt den savner en rimelig begrundelse.

På denne baggrund vil kristeligt folkeparti gå ind i et positivt udvalgsarbejde og være med til at fremme forhold, som kan klargøre arbejdsretslovens bestemmelser.

Knud Jespersen (DKP):

Jeg har ikke planer om at sige en masse om dette forslag til ændring af lov om arbejdsret. Jeg synes i bedste fald, det er overflødig, og i værste fald kan det være med til at tilspidse en situation, når man fra radikal side prøver at forbyde spontaneitet; det er noget ejendommeligt og særpræget, at man igennem loven vil prøve at forhindre noget sådant. Jeg lagde godt mærke til, at hr. Johan Philipsen sagde, der ikke var mange af de arbejdsstandsninger, der fandt sted, der var spontane; det kan hr. Johan Philipsen vist ikke vide ret meget om, det er højst noget, man kan skønne sig til, og det skøn kunne måske godt blive lidt klarere, hvis man så på baggrunden for de konflikter, der har været i den senere tid.

Hvad er det for konflikter? Ja, ser vi bort fra de konflikter, der er udløst af folketingets beslutning om fordyrelser, hvad enten det var boligforlig eller forhøjelse af den almindelige pris på levestandarden, er det en lang række alvorlige overgreb mod arbejderne, fordi man fra kapitalhavernes side har følt, at man i den nuværende krisituation kunne presse lønnen, presse arbejdskraften og samtidig spille hoven og fræk.

Der er nævnt ét tilfælde, nemlig spørgsmålet om Herlev sygehus. Ja, her står vi

[Knud Jespersen.]

over for, at arbejderne derude med mange vidner kan forklare, at amtet har spillet dobbeltspil: de har først givet dem tilslutning i deres opfattelse af, at man ikke skulle fyre de folk, der oprindeligt lavede det arbejde, for derefter at antage andre — og her er nationaliteten ganske underordnet — til en overordentlig meget ringere løn, hvorefter amtsborgmesteren siger, at nu er det arbejdsministerens sag. Det, der står tilbage, er, at det næppe er arbejdsministerens sag, men derimod en sag, der klart skal afgøres af amtet, også med det formål at sikre arbejderne derude den rimelige behandling, de anstændigvis har krav på, også i henhold til løfter fra amtet.

Man kan godt kalde det en spontan begivenhed; den er lige så spontan, som når man prøver at løbe fra de tilsagn, man har givet, den er lige så spontan, som når arbejderne på Info eller Uniprint eller andre steder forsøger at forsvare deres arbejdsplads. Spontaneitet er jo et vidt begreb: spontaneitet kan jo også hænge sammen med, at man ikke længere tolererer de gentagne overgreb, og det vil være overordentlig farligt, da man i forvejen har begrænsninger i arbejdsretsforhold fra arbejderens side: de kan afskediges — mange af dem uden varsel — man kan finde mere eller mindre uforklarlige årsager til at fjerne deres tillidsmænd, man kan lave overgreb, og man er faktisk ikke i samme udstrækning på arbejdsgiverside afhængig af overenskomster, som arbejderne er.

Vi vil altså ikke være med til nogen former for yderligere begrænsning. Vores principielle opfattelse er, at arbejdsretten skulle have været fjernet i 1973, at den ikke skal have nogen muligheder for at idømme bøder, og at arbejdere, der griber til fortvivlelsens selvhjælp, går ud i strejke, heller ikke skal dømmes — og det bliver de i 9 af 10 tilfælde — og at det skal være bodsfrit. Men vi ønsker overhovedet denne klassesdomstol fjernet og erstattet med det almindelige rimelige forhold, at man har forhandling, mægling og derefter ret til aktion.

Hvad i alverden bilder vi os ind at tale i dette ting, som om vi talte til børn, og sige: ja men så er der nogle, der vil lave uro på arbejdspladserne hele tiden. Det er arbejderens sag, og det burde være deres ukræn-

kelige ret — men den har folketinget jo taget fra dem — at være medbestemmende om prisen på deres arbejdskraft. Nu siger vi så, at hvis ikke vi har en domstol specielt til at dømme dem, vil de sikkert opføre sig ganske uartig. Det er jo nærmest en provokation at snakke på den måde, for arbejderne er de mest ansvarsbevidste, man har i vores land, også når de reagerer spontant. Jeg tror, hr. Ingomar Petersen har forstået, med hvilke kærlige følelser jeg betragter dette reaktionære, undskyld, radikal-reaktionære, forslag — rækkefølgen kan være underordnet. Men hvis der er nogle, man kan regne med ikke vil være med til yderligere at stramme dette forhold, så er det os. Men hvis man en anden gang vil komme og vise sit demokratiske frisind — måske en lille arv fra Hørups gode dage — og sige: vi vil støtte dem, der skaber dette lands værdier, de skal have frihed, sådan at de kan få magt og en højere grad af ligestilling over for arbejdsgiveren, derfor skal arbejdsretten væk, ja, så kan hr. Ingomar Petersen m. fl. regne med os.

Arnfast (CD):

Vi kan ikke have noget imod et forslag, der tilsigter, at der skal føres en forhandling, og derfor vil vi da kun hilse med tilfredshed, at det nu kommer frem. Vi vil ikke opfordre de radikale til at tage det tilbage, men tværtimod prøve i udvalget at få belyst, i hvor mange tilfælde og under hvilke omstændigheder der har været behov for en bestemmelse som den, man her ønsker at indføre. Nu er der med henvisning til betænkningen ved lovens vedtagelse blevet talt så meget om de menneskelige og trivselsmæssige forhold. Det har vi også dyb respekt for, og vi ville da ønske, at dette her var blevet klarere og mere systematisk lagt til rette fra organisationernes side. Men det er måske netop de menneskelige og trivselsmæssige forhold på en arbejdsplads, der ofte bliver nedgjort, for nu at bruge det udtryk, når man gang på gang kommer ud i en diskussion på arbejdspladsen, om man skal lave en spontan strejke eller ikke. Der må da forud føres en forhandling med de folk, som man vil gå i aktion over for. Derfor kan vi ikke se andet, end at det er udmærket, dette bliver behandlet i udvalg.

Kurt Hansen (VS):

Der skal ikke være nogen tvivl om, hvad VS mener om arbejdsretten: vi er modstandere af den arbejdsret, vi mener det er en klassesdomstol, og vi mener, at den burde fjernes, jo før, des bedre. I dag da vil vi opleve et nyt overgreb fra arbejdsrettens side, vendt imod arbejderklassen, det bliver en dom over de arbejdere ude fra byggepladsen ved Herlev sygehus, der søger at sætte nogle retfærdige og fornuftige krav igennem; dem vil arbejdsretten dømme. Jeg ved ikke, om det er dem, der bliver betegnet som urostiftere, eller dem, der ønsker at lave provokationer på arbejdspladsen, som hr. Otto Mørch var inde på, at dette forslag yderligere ville betyde en styrkelse af de kræfter, der kun havde til opgave at lave kaos og splittesarbejde. Jeg ved ikke, om det er de arbejdere, som kæmper for deres retfærdige krav, der hentydes til, eller hvem det måtte være. Jeg synes, det var rimeligt, at man oplyste fra hr. Otto Mørchs side, hvem man sigter på, det er, ligesom man ikke mere kan køre kineserhetzen på det generelle plan. Nu må man altså formulere sig lidt mere konkret, den anden fremgangsmåde er ved at være udtømt, den giver ikke engang flere krydser ved liste A, når vi skal til at stemme ved næste folketingsvalg.

Det lyder jo meget smukt, at parterne skal drøfte forholdene omkring uoverensstemmelser, før der iværksættes nogen former for kampskridt. Men det, der er grundlaget for at lave de små bodsfri spontane aktioner, er jo netop, at der er tilstrækkelig spontaneitet i dem: man kan ikke ligesom formalisere arbejdsnedlæggelsen via dokumenter, hvis der skal være tale om spontaneitet, ellers er der helt tydeligt tale om et led i en systematisk aktion. Derfor vil jeg i hvert tilfælde bede hr. Ingomar Petersen om præcis at konkretisere, hvordan det skal fremgå, at de forhandlinger og drøftelser har været i gang, og at de har været reelle. Mange gange foregår det jo på den måde, at man meddeler sin arbejdsgiver, at nu må man træde i aktion på baggrund af, at det og det forhold ikke er blevet ordnet på trods af gentagne henvendelser.

VS er naturligvis ikke enig i den formulering, der kom fra arbejdsministerens side om, at det var praktisk, at ændringer omkring det fagretlige system og også omkring

arbejdsretten kun sker, hvis der er tilslutning til det fra LO og fra Dansk Arbejdsgiverforening. Vi mener naturligvis, det er rigtigt, at arbejderne søger at tvinge så mange fornuftige, rimelige og gode løsninger igennem for dem selv som muligt. Det arbejdsretlige system, som vi har i Danmark, er faktisk, hvis vi ser på de andre landes fagretlige systemer, et af de hårdeste, man kan finde noget sted i verden. Jeg tror, man skal meget, meget langt væk for at finde et fagretligt system, der virker så diktatorisk som det, vi har her i Danmark. Det er muligt, at der er nogen, der kan bide sig i fingren og synes, det er morsomt, men så vil jeg også bede om en klar tilkendegivelse af, hvor man har mere diktatoriske arbejdsretlige systemer, end det er tilfældet her i landet.

Glensgård (FP):

At lovforslaget fra hr. Ingomar Petersen er lidt ubehjælpsomt i sin formulering, skal da ikke bevirke, at fremskridtspartiet ikke vil arbejde på at få ændret nogle af de uheldige ting, der findes i arbejdsretsloven.

Jeg mener nok, at vi må se i øjnene, at formuleringen fra hr. Ingomar Petersen ikke vil være særlig nem at administrere, men vi skal da gerne under det kommende udvalgsarbejde hjælpe hr. Ingomar Petersen med at få ændret teksten, så den kan være forståelig.

Det er jo helt klart, at mange af disse spontane strejker er, skal vi sige endog enormt fordyrende for vores erhvervsliv, og vi har jo set et utal af dem. Vi har set disse mærkværdige strejker på HT, vi så disse flyvemekanikerkolosser på startbanerne, vi har haft nogle mærkværdige punktstrejker på daginstitutionerne, vi havde nogle postpakkesorteringsuddelingsproblemer fra nogle kinesere, og så havde vi jo den strejke, som hr. Kurt Hansen henviste til, med de våde kinesere på B&W. Det er klart, at nogle af disse ting skal vi have stoppet på den ene eller den anden måde, og da er det selvfølgelig udmærket, at det radikale venstre har rørt ved problemet og fremsat nogle ideer. Som sagt, vi ønsker at være medvirkende til gennemførelse af, om ikke dette lovforslag, så i hvert tilfælde et lovforslag, som forhindrer det, der er meningen med det forslag, de radikale har fremsat.

[Glensgård.]

Så vil jeg da gerne til hr. Knud Jespersen og til hr. Kurt Hansen sige, at både VS og DKP kan regne med fremskridtspartiets fulde støtte til nedlæggelse af arbejdsretten, men det er nok ud fra andre betragtninger end dem, hr. Kurt Hansen og hr. Knud Jespersen var inde på. Det, der er i vejen, er jo, at denne arbejdsret er for langsomt arbejdende. Hvis der findes en strejke ovre i det mørke Jylland, er det ikke set endnu, at arbejdsretten tager ud og ser på de ting, som eksisterer dér på den anden side af Valby Bakke. Det er noget, der foregår her i København, og det er ud fra de betragtninger, at fremskridtspartiet ønsker at nedlægge arbejdsretten og føre sagerne over til underretterne, således at vi kan sige, at det er folk på åstedet, der tager sig af problemerne. Men uanset ud fra hvilke betragtninger VS, DKP og fremskridtspartiet ser på arbejdsretten, kan jeg da forstå, at vi foreløbig er tre partier, som ønsker at nedlægge arbejdsretten, men vi ønsker ikke fra fremskridtspartiets side at ophæve arbejdsretsloven.

Ordføreren for forslagsstillerne (Ingomar Petersen) (RV):

Et grundprincip i dansk arbejdsret er, at man taler sammen. Det forstod jeg også på arbejdsministeren at ministeren var enig med mig i.

Jeg er helt enig i, at Danmark er misundt af mange nationer for vort ellers godt fungerende arbejdsretlige system, og det er vi stolte af, men desværre må der være sket en svipser, da man ved revisionen af lov om arbejdsretten i juni 1973 indførte en lempelse, der gjorde det muligt at se bort fra korte, spontane konflikter på en virksomhed og lade disse iværksætte uden i det mindste at have taget en forhandling.

Det radikale venstre anser det for at være et fundamentalt princip i det arbejdsretlige system, at der ikke kan etableres en konflikt uden forudgående drøftelse mellem parterne i arbejdsforholdet om de spørgsmål, der kan give anledning til utilfredshed eller modsætningsforhold. Dette sidste forstår jeg også at arbejdsministeren er enig med os i.

Så bliver vi bebredt, at vi ikke på forhånd har optaget forhandlinger med arbejdsmarkedets parter om denne sag. Jeg

kan sige, at det har det radikale venstre med velberåd hu ikke gjort. Vi er ikke gift hverken med LO eller Arbejdsgiverforeningen, og vi mener, at de forhandlinger og høringer, der kan blive tale om i sagen, kommer ganske automatisk under udvalgsarbejdet med dette forslag.

Når man erkender, at der i visse situationer foregår en drøftelse, kan jeg ikke forstå, hvorfor man fra socialdemokratiets side er så bange for at præcisere i loven, at denne drøftelse skal ske. Det er den eneste lille detalje, der er tale om at ændre i denne lov, at man simpelt hen siger, at man præciserer i loven, at der foregår en drøftelse. Men spørgsmålet er jo: hvordan foregår denne drøftelse? Den foregår normalt på den måde, at man fra arbejdstagers side henvender sig til ledelsen og laver vrøvl over et eller andet, man ikke er tilfreds med, og mange gange får man med det samme et afvisende svar: det vil vi overhovedet ikke diskutere. Og så kører løbet. Er det egentlig rimeligt? Vil denne ændring i loven ikke være en fordel i allerhøjeste grad for begge parter? Ville det ikke være en fordel, at man, når man vil lave en eller anden aktion i spontaneitet, måske lige fik lejlighed til at køle sig selv lidt ned og tænke sig om?

Jeg kunne godt tænke mig, at vi nærmere fik præciseret, ja, det er nødvendigt, hvordan denne forhandling og samtale skal foregå, og jeg mener egentlig, det var rimeligt, at man, når man kom med et ønske fra arbejderside, i det mindste havde pligt til at præcisere dette skriftligt, lige så vel som det afslag, der eventuelt kom fra arbejdsgivers side, også over for arbejdstagerne blev præciseret skriftligt. Så har vi dokumentationsmaterialet, så har vi bevismaterialet, og så ville måske mange sager, som i dag kommer for arbejdsretten, aldrig komme dér. Det var unødvendigt.

Dette forslag er en forbedring af det arbejdsretlige system til fordel for begge parter og ikke mindst til fordel for arbejdstagerne.

Hr. Johan Philipsen nævnte den minikronik i Erhvervsbladet, som den tidligere forbundsformand Hans Rasmussen har skrevet den 7. oktober 1975, og hvori han, som har forstand på det og mange års erfaring, i dag blankt erkender, at der er noget galt, ja, han erkender faktisk, at man burde ændre

[Ingomar Petersen.]

denne bestemmelse. Hans Rasmussen kalder det „groft misbrug af en liberal bestemmelse“. Jeg vil anmode alle om at læse denne kronik.

Jeg siger tak til venstre for den positive stilling til vort forslag, og ligeledes til de konservative. Fru Ebba Strange var inde på respekten for modpartens interesser og respekten fra arbejdsgivers side for arbejdstagernes interesser. Det er jo lige nøjagtig det, vi får gennemført ved dette forslag, ved at præcisere, at arbejdsgiverne ikke kan nøjes med bare blankt at afvise uden at komme med en begrundelse for afvisningen.

Ligeledes tak til fru Ritta Ahm. Hr. Knud Jespersens synspunkter forstår jeg udmærket. Jeg er ikke enig med hr. Knud Jespersen og specielt ikke enig med ham i hans syn på de politisk begrundede strejker.

Jeg vil slutte af med at sige, at denne første behandling har vist, at der er et flertal i dette folketing for at få dette gennemført, og jeg vil også tro, at når vi under udvalgsbehandlingen nærmere får drøftet det med socialdemokratiet, vil de også indse, at dette er en forbedring, en fordel for arbejdsretten.

Arbejdsministeren (Erling Dinesen):

Nu skal man jo ikke drage forhastede slutninger. Det synes jeg nok hr. Ingomar Petersen var på vej til med de sidste udtalelser, han kom med.

Jeg har bare to bemærkninger. Vi har jo meget indgående drøftet denne lov mange gange her i folketinget, og jeg skal ikke gå ind på alle de synspunkter, der har været fremført. Jeg har to bemærkninger, som bl. a. har relation til det, hr. Johan Philipsen sagde. Han nævnte bl. a., at de kortvarige arbejdsnedlæggelser var steget i antal. Hr. Ingomar Petersen sagde, at forhandlinger bør altid finde sted. Det, jeg heroverfor lige vil gøre opmærksom på, er, at jeg her i frokostpausen tilfældigvis havde en samtale med en repræsentant for det største fagforbund her i landet, Specialarbejderforbundet, som fortalte mig, at i 1974, altså året efter at vi havde fået den nye arbejdsretslov, havde der været afholdt 321 fællesmøder om konflikter af forskellig karakter. Af disse 321 fællesmøder var de 269 vedrørende arbejdsnedlæggelser. Det samlede resultat af disse 321 sager var 5 domme i arbejdsretten.

Der forhandles altså i meget, meget høj grad, og jeg synes nok, at der i debatten her har været tale om lidt proportionsforvrængning ved den måde, man har fremstillet tingene på. Jeg kan altså ikke med min bedste vilje se, hvorfor det, man i god forståelse er nået frem til mellem arbejdsmarkedets parter, skal ændres. Loven blev jo også på daværende tidspunkt enstemmigt vedtaget af folketinget. At det skulle være en forbedring, at man nu vil udelukke de begrænsede muligheder, som kom ind i loven i 1973, kan jeg ikke se.

Otto Mørch (S):

Jeg har ikke mange bemærkninger her i anden omgang. Først vil jeg sige til forslagsstillerne, at jeg tror, man konterer indtægter rent parlamentarisk, som man i al fald ikke kan konstatere på nuværende tidspunkt, men jeg forstår godt, at man vil prøve at hente noget hjem allerede ved første behandling.

Så har jeg et par bemærkninger til VS' repræsentant. Der blev spurgt direkte, hvem jeg sigtede på, når jeg talte om visse uroelementer på arbejdspladserne. Nu tror jeg, at specielt hr. Kurt Hansen er vidende om, hvem jeg tænkte på, idet jeg jo har indtrykket af, at hr. Kurt Hansen har ret gode forbindelser til disse kredse, og jeg kan nøjes med her at nævne den episode, som medførte eksklusion på en større arbejdsplads her i byen, nemlig B&W-situationen indst.

Når hr. Kurt Hansen så kommer ind på tankegangen om disse uroelementer, der kan udnytte situationen, hvis vi ophæver spontaneitetsbestemmelsen, vil jeg da gerne sige, at det må da ligge helt klart, at hvis vi skal have enhver sag for arbejdsretten, også dem, vi kan undgå i dag — og ministeren har jo lige påvist, at man heldigvis undgår det i en masse tilfælde — får vi en opspændt situation, så får vi spændte forhold, som kan udløses i betændte forhold, og så er der god grobund for uroelementer på arbejdsmarkedet.

Vedrørende det fagretlige system har vi både fra kommunistisk side og fra VS' side hørt, at det er man ikke særlig tilfreds med. Jeg står her med en udtalelse fra LOs næstformand fra et større møde, der har været holdt på Fyn for nylig, hvor han netop omtaler arbejdsretsforholdene, og jeg vil til-

[Otto Mørch.]

lade mig at citere fra Søndags Aktuelt den 22. februar, hvad LOs næstformand siger på dette vigtige område:

„Fra mange lande får vi besøg af mennesker, som vil studere, hvordan vi har opbygget systemet omkring vore kollektive overenskomster og arbejdsretten.“

Og så siger han videre:

„Den er ikke vort ønskemål, men hvis vi vil bibeholde de kollektive overenskomster, er det vigtigt, at vi har en instans, som kan foretage sanktioner, hvis de brydes.

Vi har bl. a. haft besøg af repræsentanter for den franske kommunistiske fagorganisation CGT, som har givet udtryk for stor respekt for vores arbejdsretlige system.

CGT-folkene oplyste, at de i 1968 med arbejdsgiverne og regeringsrepræsentanter havde aftalt en bedre pensionsordning og en arbejdstidsforkortelse. Dette er endnu ikke i 1976 blevet gennemført. Det skyldes, at franskmændene ikke har en instans som arbejdsretten, der sikrer, at aftaler overholdes,“ siger hr. Knud Christensen.

Johan Philipsen (V):

Hr. Ingomar Petersen drog lidt for vidtgående slutninger til sidst. Jeg bliver nødt til at gentage ordret: „De helt spontane aktioner vil efter de radikales forslag nu blive belagt med bod, og det kan vel egentlig ikke have været forslagsstillernes tanke.“

Så har jeg givet udtryk for — og her er jeg enig med de radikale i problemets eksistens — at vi har fået flere spontane aktioner, hvor nogle af dem formodentlig har været i gåseøjne.

Og så hedder det til sidst: „Afsluttende vil jeg sige, at venstre er enig med forslagsstillerne i problemets eksistens og gerne vil drøfte det i udvalget.“ Og så de to sætninger, som jeg anser for de vigtigste: „Man må imidlertid ikke være blind for, at mange problemer løses, når den eventuelle spontane vrede har lagt sig og man har tænkt nærmere over tingene; denne sidste sætning gælder ikke alene arbejdsmarkedets parter. Den gælder vist generelt i alle samfund.“

Og så er jeg i den glædelige situation at kunne takke hr. Knud Jespersen for to udtalelser, der lød således: spontaneitet er et vidt begreb, og senere opfordrer hr. Knud

Jespersen til at vise demokratisk frisind. Det lyder smukt i en kommunistisk mund.

Og så beder hr. Knud Jespersen venstre og mig om at vise dette demokratiske frisind, da jeg for et øjeblik siden var i den situation at have en anden vurdering af begrebet spontaneitet end hr. Knud Jespersen. Tak for udtalelserne.

Knud Jespersen (DKP):

Nu skal det jo ikke udarte til sådan gensidig taknemlighed. Jeg har ikke så meget at takke hr. Johan Philipsen for. Det er ikke min, men hr. Johan Philipsens skyld. Det kan jo rettes senere. Jeg håber, det varer længe, fordi jeg håber det varer længe, inden vi skal have en arbejdsminister med det velklingende efternavn.

Hvad angår spontaneitetsbegrebet, er det jo noget, der sker spontant, og da jeg ved, at tankevirksomhed er langt fra spontan, hvis den overhovedet er at finde i arbejdsmarkedsbegreber i venstre, så forstår jeg godt, at man ikke er klar over, hvad spontaneitet er. Det er noget, der sker som en eksplosion, i kraft af at man bliver provokeret, og så kommer der en tankeproces i gang — jeg håber, man kan høre det — og denne tankeproces fører til, at man træffer beslutninger ud fra sin egen opfattelse af, hvad man anser for at være rigtigst. Det synes jeg man skal have lov til, det er demokratisk frisind, og derfor er der intet grundlag for at prøve at forbyde spontaneitet hverken i tanker eller i bevægelse. De radikale burde faktisk være de sidste til noget sådant.

Jeg lyttede med interesse til det oplæste citat. Jeg forstår, at hr. Otto Mørch går ud fra, at ikke mange læser Aktuelt, og det er der jo heller ikke ret mange der gør. Jeg har læst den pågældende artikel, og nu fik jeg altså noget af den læst op her fra talerstolen. Jeg har bidt mærke i to ting. At Knud Christensen siger, at man har et sådant system, men at det ikke er vores ønskemål, dvs., at man må gå ud fra, at der her gemmer sig ønsker om at få en mere demokratisk arbejdsretslovgivning, og det er da en god tanke. Om man kan finde en eller anden fra CGT, der har sagt, at man burde i grunden have en arbejdsret som den danske, vil jeg da ikke på forhånd udelukke. Folk siger de mest gudsforgående ting, når

[Knud Jespersen.]

de er på studierejser, og de citater vil jeg ikke lægge særlig megen vægt på.

Der er ingen forbindelse mellem at fastholde begrebet kollektivt indgåede overenskomster og ophævelse af arbejdsretten. Det er noget, man har prøvet at fortælle menneskene, og når man forklarer, at Hans Rasmussen har stor erfaring med arbejdsret, er det rigtigt. Jeg sidder også inde med personlige erfaringer i denne sag. Både med spontaneitetsbevægelser og med andre bevægelser. Men det, man vil her, er i virkeligheden at prøve at strangulere den ret, man i øjeblikket har til at lave politiske aktioner, og det skal ikke lykkes; derfor vil jeg nok tro, at de, der har været med til at lave en mildning i arbejdsretslovgivningen i 1973, også er forstandige nok til at stå fast på at afvise dette. Men at afvise dette betyder ikke, at så er den hellige grav vel forvaret. Der må stadig væk en dybtgående revision til, hvis eneste konklusion efter vores opfattelse er, at arbejdsretten bringes ud af billedet uden nogen form for erstatning af andre retsinstanser. Det er ganske overflødigt.

Ordføreren for forslagsstillerne (Ingomar Petersen) (RV):

Hr. Knud Jespersen omtaler ordet spontaneitet, og så er det så ganske vidunderligt, hvis der pludselig sker en eksplosion på arbejdspladsen, og så kommer man ud i noget uden at tænke sig om.

Jeg tror, det kan være gavnligt, at der en gang imellem også kan komme koldt vand på eksplosionen, og jeg tror, det virkelig er gavnligt, at man har lejlighed til under alle omstændigheder at tale sammen, inden denne spontane strejke iværksættes. Der er intet i vejen for, at der kan iværksættes spontane strejker, når bare man har sørget for at have forhandlingen først. Her vil jeg også vende mig til de politiske strejker og sige fra radikal side, at politisk begrundede strejker er og bliver en utilbørlig pression mod regering og folketing og er derfor også efter vor mening et forræderi mod folkestyret. Det tror jeg de ansvarlige politiske partier i dette ting vil være enige med mig i.

Det er urigtigt, når man fra hr. Otto Mørchs side siger, at situationen bliver mere opspændt ved dette forslag; tværtimod vil

forslaget medvirke til en afspænding af situationen.

Hr. Johan Philipsen er enig med os i, at problemet eksisterer, og jeg forstår det også sådan, at skal vi have denne lille ændring af arbejdsretsloven gennemført, således at man i hvert tilfælde under alle omstændigheder har en pligt til at tale sammen og forhandle, inden man iværksætter en konflikt, afhænger det nu faktisk af venstres stillingtagen. Jeg kan ikke tænke mig, at venstre som et liberalt parti ikke vil kunne gå ind for disse tanker. Nu kan vi drøfte det nærmere i udvalget.

Så vil jeg godt slutte af med at citere en lille smule af den artikel, som forhenværende forbundsformand Hans Rasmussen har skrevet i Erhvervsbladet. Hans Rasmussen siger:

„Når man på arbejdsmarkedet erkender, at der må bestå visse regler til afgørelse af opståede konflikter, så er det højst beklageligt, at man endog på virksomheder med et højt lønniveau fra en bestemt provokerende side animerer til nedlæggelse af arbejdet, f. eks. hvis lønkrav ikke øjeblikkelig bliver indfriet. Helt uforståeligt er det, at man inden for jernindustrien, der er i besiddelse af det bevægelige lønsystem, sætter sådanne aktioner i gang. Her har man netop mulighed for såvel gennem den fagretlige vej som endog gennem lovlige, varslede konflikter at fremtvinge lønordninger uden at tage sig selv til rette.“

Sådan siger en mand med mange års erfaring i dansk fagbevægelse. Lad os lytte til ham.

(Kort bemærkning).

Knud Jespersen (DKP):

Det er hr. Ingomar Petersens sidste bemærkninger, som giver grund til et par udtalelser. For det første skal det ikke stå sådan, at man fordrejer en udtalelse. Jeg har ikke sagt, at det var gavnligt med sådanne eksplosioner. Jeg har sagt, at de var resultatet af en hurtig tankeproces, når man følte sig provokeret. Der kan ikke herske nogen tvivl, end ikke i dette ting, om, at arbejderne ikke ønsker at kæmpe. De sætter jo en dagløn til. De gør det kun, når de ikke ser andre udveje. Hvis de kan løse tingene ved forhandling, er de indstillet herpå.

[Knud Jespersen.]

Så bliver der sagt, at politiske strejker i virkeligheden er forræderi mod folkestyret. Jeg synes, det er ganske utilbørligt at sige den slags, når man tænker på, hvad folketetinget har vedtaget, og også, at det var dette folketeting, der vedtog ved tvang at bestemme de løn- og arbejdsvilkår, man har både i dette år og i det følgende år. Så er politiske strejker ikke umotiverede, så er det en retfærdig demokratisk handling. Men jeg takker for denne udtalelse, for den viser noget om, hvad det var, man sigtede til. Ethvert demokrati må også indbefatte retten til, at de, der trampes på, slår igen, hvis ikke de finder anden udvej.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtages uden afstemning.

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til arbejdsmarkedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Der er ikke mere på dagsordenen.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, fredag den 12. marts, kl. 11 med følgende dagsorden:

- 1) *Tredje behandling af:*
Forslag til lov om ændring af lov om radio-kommunikation.
- 2) *Tredje behandling af:*
Forslag til lov om ændring af lov om det civile beredskab. (Ophævelse af folketingsudvalget angående det civile beredskab) [af Voigt m. fl.].

- 3) *Tredje behandling af:*
Forslag til lov om ændring af lov om aktieselskaber.
- 4) *Tredje behandling af:*
Forslag til lov om ændring af lov om anpartsselskaber.
- 5) *Første behandling af:*
Forslag til folketingsbeslutning om op-havsretsnedtrapning [af Glistrup m. fl.].
- 6) *Første behandling af:*
Forslag til lov om ændring af lov om op-havsretten til litterære og kunstneriske værker. (Søfolks fjernsynsbetjening) [af Glistrup m. fl.].
- 7) *Første behandling af:*
Forslag til lov om folkebiblioteker [af Poulsgaard m. fl.].
- 8) *Første behandling af:*
Forslag til lov om ændring af lov om teatervirksomhed.
- 9) *Første behandling af:*
Forslag til lov om musik.
- 10) *Første behandling af:*
Forslag til lov om ændring af lov om det kgl. teater og oprettelsen af en kulturel fond.

Mødet hævet kl. 15.05.